

HURRIYAT

MUSTAQIL GAZETA

2012-yil 26-dekabr, chorshanba № 52 (804)

* 1996-yil dekabrdan chiqsa boshlaagan

* elektron manzil: info@uzhurriyat.uz * www.uzhurriyat.uz

ИНТЕРНЕТ КҮЧИРМАЧИЛИК МАНБАИ ЭМАС

Мустақил иш, рефератларни интернетдан ўргинча олаётгандар қылмишларининг ҳукукий томони ҳам борлигини күпинча тушунавермайдилар. Бунинг оқибати партадошидан ёки аълочи ўкувчидан вазифани кўчириб олишданда хунукрек. Чунки плагиат беихтиёр ўзганинг муаллифлик ҳукукига дахл қиласди. Бу эса конунбузарликка олиб келади.

⇒ 4-бет

ЧОРШАНАДАН ЧОРШАНАГАЧА

* 20 декабрь куни «Сайлов эркинлиги янада таъминланиши ва сайлов қонунчилиги янада ривожлантирилиши муносабати билан «Ўзбекистон Республикаси Олий Маҳлисига сайлов тўғрисида»ги ҳамда «Халк депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайлов тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунларига ўзгартриши ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни матбуотда эълон қилинди.

* 21 декабрь куни матбуотда Ўзбекистон Республикасининг «Тадбиркорлик фаолияти соҳасидаги рухсат бериш тартиб-таомилари тўғрисида»ги Қонуни эълон қилинди.

* 21 декабрь куни давлатимиз раҳбари Ислом Каримов Оқсанойда Қозогистон Республикаси Баш вазири Серик Ахметовни қабул қилди.

* 25 декабрь куни «Норматив-ҳукукий ҳужжатлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартриши ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Қонун ҳамда унинг янги таҳрири матбуотда чоп этилди.

* 25 декабрь куни Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Янги йил байрами муносабати билан дам олиш кунларини кўчириш тўғрисида»ги Қарори матбуотда эълон қилинди.

Адаб ва замон

ОЛТИН КЎПРИК ЙИЛ ЯКУНЛАРИ ҲАҚИДА ЎЙЛАР

Бу йил куз яхши келди. Хирмонлар дуркун бўлди. Ниҳоят изғиринли шомлар тўшалган кенгликлар қиши ўйқусига кетди. Мамлакатимизнинг яқин-йироқ ҳудудлари бу паллада кўз ўнгимда шундок жонланади: эланиб ёғаётган қор Қизилқум саҳроси узра саксовул ва гиёҳларни кумуш либосга буркайди; Мирзачўлнинг сарҳадсиз шудгорланган далаларини оқартиради; Ҳисор тоги ёнбагирларida бетизгин эпкинларга урилиб, қўшиқдек жаранглайди; Фilonда ажаб манзаралар яратиб, рассомларни яна ўзига маҳлиё этади; Жарақудуқдаги миллион йиллик тош ўрмонзорга тўш босиб, унинг тафтини олади; Қамчиқ довони дараларидаги оқлини согинган арчазорларни яна яйратиб-яшнатади; боқиқ Регистон саҳнига самовий каломлардек ёғилиб, уни бехад жилолантиради; бедор Сангардак шаршараси теграсида тилла капалаклардек ғужон учуб-ўйнайди; Нурумсарайдаги лайлак уяларига момиқ пахтадек тўшалади; пойттахт аҳлини қиши сайлларига даъват қилароқ юқорилаб борувори Чимён йўлларига кўхлик ато этади; нуқра зарралар киприкларда эримоқ учун Кўқон кўчаларида чарх уради...

Xозир сарҳисоб палласи. Бу йил мамлакатимиз меҳнат аҳли 7 миллион 170 минг тонна фалла, 3 миллион 350 минг тоннадан зиёд пахта хирмонларини бунёд этиди. Ҳосил ўз вақтида йигиберири олинди. Бундай дамларда улар ҳар гаф келгуси йил бунданда кўпроқ ҳосил олишни кўнгиллашиб тугдилар. Бобонларнинг ҳам бу йил ҳосилдан бошини ётган боғларидан кўнгилларни тўлди. Лекин бу паллада улар ўзлари яратган боғлар неъмати янаги йил тагинда баракалар бўлишига ичдан умид кўлладилар. Қимдир хаётида бу йил кўп мудавфаиятларга эришди, лекин фарзанди тўйинни килишга улугролади. Бу нияти, Ҳудо холласа, баҳорда рӯёбга чиқишига у дилдан ишонади.

Гарчи табиат ранги уніккан, корамтирип уфқуларга совуқ сукунат инганд бўлса-да, юракларда орузлар, ниятлар, режалар бисёр. Улар шуурда янграшда давом этади. Тўғриғоти, юракдаги орзулар баҳорнинг ҳушинаға кенгликларига изғиринни қиши айёмлари оша олтин кўприк юнгли туташадилар.

Миришкор дехқон кезган дала-лардаги, ишлаб чиқарши корхона-ларидаги, куллас, дичеримизнинг тури бурчакларидаги қайнок меҳнат жарайёни бу йил маданият,

санъат, спорт соҳаларида ҳам бардавом бўлди. Айниқса, Юртобоимиз рахнамолигига пойттахимиздаги «Бунёдкор» спорт комплексининг бунёд этилгани ва бунга жавобан «Биз ёч кимдан кам эмасмиз, кам ҳам бўлмаймиз» деб майдонга тушган футбол бўйича ўн олти ўшга бўлган ўсмирлар ҳамда ўшлар терма жамоамиз Осиё қитъасининг манаман деган, энг кучли мамлакатлари жамоалиари билан кескин курашларда кучинг зафарлар ҳар кинча олишига сазовор. Қолаверса, ҳаммамизнинг кўнглимизда янаги йилли мусобалаларнинг ажаб нашидаси ҳалидан гулурмоқда.

Жаҳоннинг энг йирик шахматчиларининг пойттахимизда ўтказган Гран-при мусобақасини айтмайсизми? Тафакур ва фикринг беназир жангни Шарқ дарвозаси бўлмиши Тошкентда ўз салоҳиятини намойиш этиди! Бу мусобақадан сал олдин саккиз ўшгача бўлганлар орасида Словениядаги бўлиб ўтган шахмат турнирида юртимиз фарзанди Нодирбек Абдусатторов жаҳон чемпиони номини олди. Мен бу жаҳёнлар замиридаги миллатимизнинг жаҳон саҳнида ўз ўрнини кўраман.

3 ►

БАРБИНИНГ ДЎСТИ БЎЛАМАН ДЕБ...

Нью-Йорклик 32 ёшли Жастин Жедлик ташки киёфасини жаррохлик йўли билан 90 марта ўзгартириди. Гап шундаки, қаҳрамонимиз кўғирчоқ Барбининг дўсти Кенага ўхшашни жуда хоҳлабди.

Хорижий ОАВ тарқатган хабарларга қараганда, Жедлик ҳакиқий Кенага ўхшаш учун ҳозирча 100 минг доллар сарфлаб, мақсадига эришиш учун ҳаётининг 10 йилини сарфлadi.

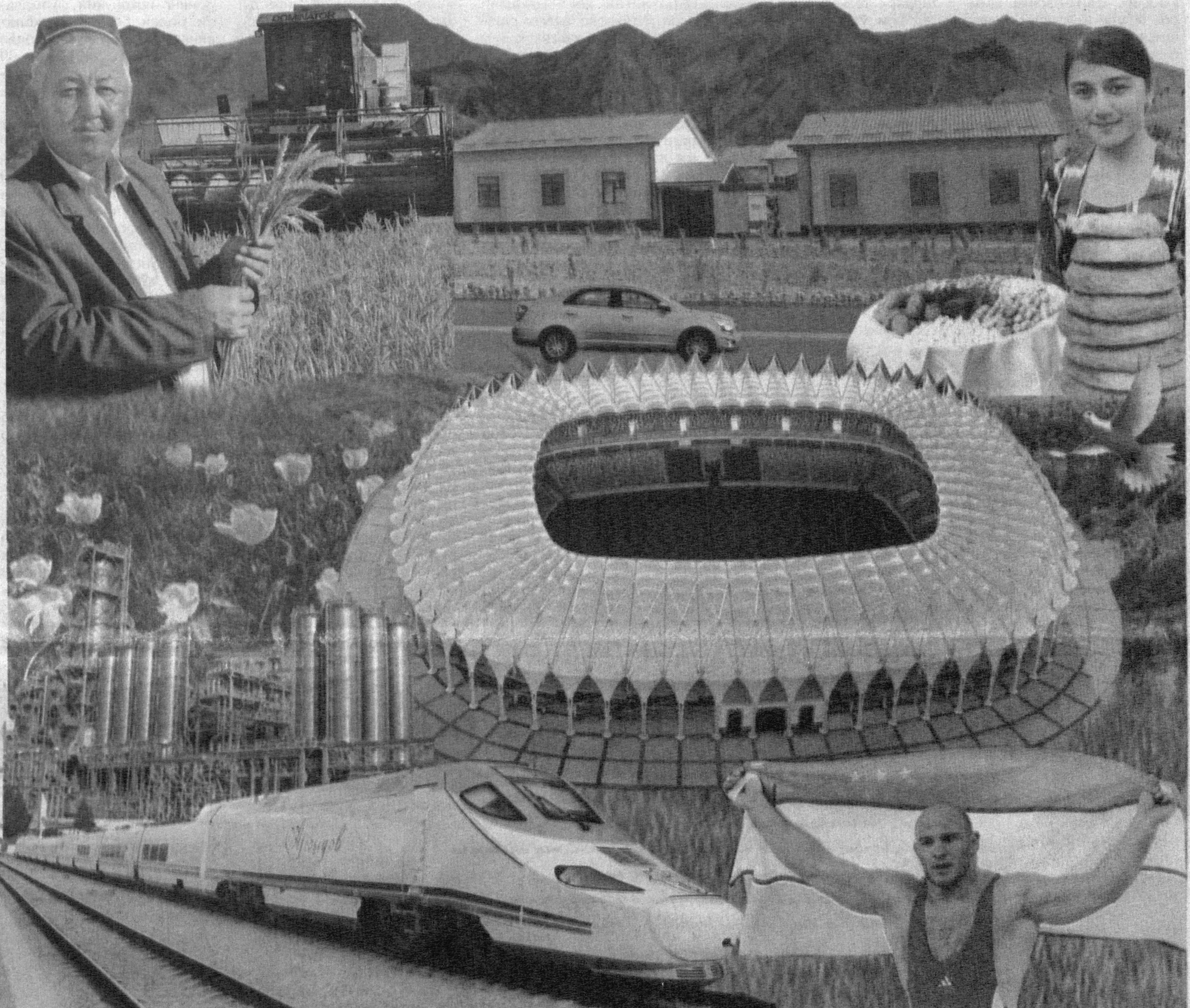
5-бет

ИНСОН ЯРАТИҚЛАРИ

Борликқа теранроқ назар ташласангиз, унинг ҳар бир унсурида мўъжизани кўрасиз. Инсон ҳам ана шу оламнинг янада гўзаллашибини истаганиданми, кўплаб мўъжизалар яратади. Үндаги ақл-идрок ва қалб ҳарорати бир-бiri билан ўйнинлашганда оддийгина игна билан ҳам каттакатта санъат асарларини яратиш мумкин.

⇒ 6-бет

Тараддуд

БАЙРАМНИ ТИНЧ ВА ОСОЙИШТА ЎТКАЗИШ ЙЎЛИДА

Президентимиз раҳнамолигида амалга оширилаётган изчиг испоҳотлар, ҳалқимиз фаровонлигининг тобора юксалиши, тинчлик, осойишталик ва барқарорлик, барча соҳалардаги улкан ютуқларимиз мамлакатимизда жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизликни янада мустаҳкамлашга алоҳида эътибор қаратилаётганигидан далолатдир. Айни кунларда мамлакатимизда янги йил байрамини юқори савида ва мазмунлини нишонлаш, байрам тадбирларини ҳамжиҳатлиги билан ўтказиш борасида кенг кўламили ишлар амалга оширилмоқда.

Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги — ЎзА муҳбири Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазирининг ўринбосари Миркомил МИРФАЙЗИЕВ билан бу борада олиб борилаётган ишлар хусусида сұхбатлашди.

— Ҳалқимиз тинчликни юксак қадрлайди, уни ўз орзу-интишлари, эзгу ниятлари рўёбга чишишнинг мухим кафолати, деб билади, — дейди М.Мирфайзев. — Президентимиз Ислом Каримов раҳнамолигига истиқлол йилларидаги ёршигандан энг катта бойлигимиз ҳалқимизнинг тинч ва осуда ҳайтидир. Жамиятимизда ҳарор топган ўзбекона мөрх-оқибат, ўзаро хурмат ва бағрикенглик каби олиханоб фазилатлар, миллий ва умумбашарий қадрятларга ўғун яшаш тамойили янада мустаҳкамланиб бормокда. Тинчлик ва осойиштаникни мустаҳкамлаш, осуда ҳайтина таъминлаш нағаф ҳукук-тартиби идоралари, ходимларининг, балки ўзини шу мұқаддас заминнинг фарзанди деб билган ҳар бир фуқаро-нинг мухим бүрнин эканлигини юртдошларимиз чукур англайди.

2 ►

© 2012 Ыил - Мустаҳкам оила үили

ОИЛАДАҢ БОШЛАҢАР ҲАЁТ

Давлатимиз раҳбари томонидан "Мустаҳкам оила үили" деб өзлон қилининг 2012 йил ҳам поёнига етиб бормоңда. Шу муносабат билан қабул қилинган давлат дастури мұваффақиятли бажарылған. Йилимизнинг хайрли якунлашынган, ўтган давр мобайнида юртимиздаги күплаб оиласарларнинг ҳар жиҳатдан күллаб-құвватланған ҳар биримизнинг қувончимизге қувонч құшади, албатта. Шуни ҳам айтиш керакки, аслида оиласарлар ахыл-иноқлиги, әр-хотинларнинг бир-бірларига вафо-сақоқати Одам Ато ва Момо Ҳаввомиздан то бүгүнгача етиб келәттеган абадиятга дохил қадриятлардир. Үзбекона менталитетимиздан келип чиқсан, тутув мустаҳкам оиласарлар, баҳтиар жүфтликларнинг ибратомуз ҳаёті биз учун ҳамиша дозларб өз мұхым мавзулардан бўлиб қолажак. Зотан, асрардан бүён "Оила – ибрат мактаби", "Оила – мустаҳкам қўргон". "Оила – муқаддас даргоҳ" каби иборалар ҳалқимиз томонидан бежиз айтилмаган. Үшбу ибораларни эшитганимизда, беихтиер кўз одимизга барчага намуна бўладиган, яъни ўз оиласини баҳти, иқболли, қўпчилик ҳавас қиласидан даражага етказган, оиласарлар, ахлоқан пок, имомин бут, эътиқоди юксак, бир ёстиқа бош қўйиб ували-жувави бўлиб, қўша қариган әр-хотинлар келади. Минг шукрим, юртимизда оила қўргонини ҳамиша мұқаддас билган, вафо-сақоқатда беназир бундай жүфтликлар аввалда ҳам, ҳозирда ҳам ниҳоятда кўп.

Қуидида рўзгор тутуми, мұхаббатга сақоқати шу кунларда ҳам ҳаммамизга катта ибрат бўлиб келәттеган оиласардан иккитаси ҳақида ҳикоя қилинади.

ЗУЛФИЯХОЧИМ ИБРАМИ

Зулфия... Бу номни эшитгандан, кўз олдимизда аввало вафо, сақоқат тимсоли, ажойиб ёр, меҳрибон она, эҳтироси шоизира гавдаланади.

Зулфия ва Ҳамид Олимжон... Булар бизнинг авлод наиздида ҳали ҳам илгаригидек ёш, навқирон. Бир-біринга узукка кўз кўйгандек ярашиқ, гўё табиат уларни бир-бірлари учун яратгандек, гўзал шоир ва шоира, ҳали-ҳамон она Ватан, севги, вафо ва гўзаллик кўйчила-ри тимсолида намоён бўлышади. Кўплигимиз шунга амин бўлганимиз, Ҳамид Олимжоннинг ҳар бир шеърида севги, гўзалик ва гуллар ифори уфуриб турарди. Бу бекиёс севги, гўзалик, кўйчилиниг инхом манбаи – жондан азиз суюклиси, вафодор рафиқаси – Зулфияси бўди.

Зулфиянинг ҳар бир шеърий сатрида сақоқат рамзи, севги тимсоли, мард, танти, доимо қувноқ, ҳаётни жонидан ортиқ яхши кўрадиган севгилиси, оиласининг қўргони – Ҳамиддининг қайнок нафаси доимо сезилиб турарди. Очигини айтгандан, Оллох инъом этган иқтидорлардан бирининг умири бевакт ҳазон бўлмаганида, уларнинг гўзалик, севги, вафо, сақоқат бобидаги қанчадан-канча шеълари дунё юзини кўрган, шунингдек, иккى дилнинг битмас-туғанимас севги достони ҳакида яна қанчалаб ажойиб сара асарлар яратилган бўлар эди.

Ҳамид Олимжоннинг бундан 80 йил олдин ёзиг қолдирган шеъларни ҳали ҳам кулоқларимиз остида жаранглаб туради:

Деразаминг оладида бир туп,

Урик отпок бўлиб ғулаби.

Новодарларине безаб гунчалар.

Тонда айтди ҳаёт отини.

Шаббода қурур или саҳар,

Олиб кетди ғулнинг тотини.

Шоира Зулфиянинг сақоқат рамзи бўлган ажойиб икод, намуналари яна неча-неча авлодларга ибрат бўлиши му-ккарар. Мана эшитинг-а:

Салқин саҳарларда, бодом гулида,

Бинағаш лабида, ерларда баҳор.

Кушларнинг парвози, елларнинг нози,

Бахмал водийларда, қирларда баҳор.

**Канча севар әдинг, бағрим баҳорим,
Үрик ғулларининг әдинг мағфунни.
Ҳар ўйғонган күртак ҳаёт берган каби
Қўзларнинг суртиғи ўттардиге уни.**

Ногаҳон ўлим Ҳамид Олимжонни Зулфиянинг бағри дилини тилкалаб, юлиб кетгандиа на йигирма саккиз ўшда эди. Қандай гўзал, навқирон ўш! Зулфия суюклиси, вафодори, оила устуни, ҳамфир, ҳамнағаси бўлган Ҳамиддини умр бўйи зум ҳам унтулади. Еруғ изолиси, ардоқлиси, сунячиги ҳали замон бир кучок гулларни бағрига босганса, эшикни очиб: "Салом баҳорим, салом севгилим, салом Омоним. Ҳулкарим", – дега кириб келаёттандек, ҳар кун, ҳар он кутди. Тонг пайтлари, оқшомлари кутди. Болажонларига: "Дадангиз, ширин-шакар дадажоннинг мана, ҳадемай келади", – дега уларни юплади. Аммо... у келмади. Бу кутиш, изтироблар... ох, ўтиши қийн бўлган бу кунларни лаҳзалардан Ҳа, буни бошидан ўтказганига билди. Начордан Ҳон дохёд

Она бир-биридан ширин Ҳулкар ва Омонни бағрига босиб, опичлаб, эркалаб, сунйи катта килди. Ота ўрнида ҳам ота бўлди. Оила орномуси, шаънини ҳар нарсадан балаңд туди. Болаларни бошқалардан камситмай, оқ ювиб, оқ тараф катта килди:

Она бўлиб солдим мен ўзла,

Она бўлиб меҳрибаг олдим.

Мана, юргаға ўғли ўстистирган

Бир давлатманд бой бўлиб қолдим.

Фарзандлар ҳам ота-оналари каби ажойиб инсонлар бўлиб етишдилар.

Ота-онанинг болалардан розилиги, кўнгил хотиржамлиги катта бахт, албатта.

Айниска, фарзандлари баҳти, камолими кўриш ота-она учун улкан бахт. Шоира Зулфия ғундан ўзиди:

Мана ўлем лаби устиди

Калдириғочинг майин қаноти.

Ўспириним тоза кўксиди,

Кунда ошар янги ҳис поти.

Бўши ошиб кетди бўйимдан

Боса олар кўксига босим.

Севгия курбиг берган ўйимда

Үди менинг катта ўйдомиди.

Юрак тўла шодлик, меҳр, баҳт,

Үнинг қўзларига бокаман.

Нигоҳдай тиниқ ва ёрқин

Орзу тўлқинида оқаман.

Она бир-биридан ширин Ҳулкар ва Омонни бағрига босиб, опичлаб, эркалаб, сунйи катта килди. Ота ўрнида ҳам ота бўлди. Оила орномуси, шаънини ҳар нарсадан балаңд туди. Болаларни бошқалардан камситмай, оқ ювиб, оқ тараф катта килди:

Она бўлиб солдим мен ўзла,

Она бўлиб меҳрибаг олдим.

Мана, юргаға ўғли ўстистирган

Бир давлатманд бой бўлиб қолдим.

Фарзандлар ҳам ота-оналари каби ажойиб инсонлар бўлиб етишдилар.

Ота-онанинг болалардан розилиги, кўнгил хотиржамлиги катта бахт, албатта.

Айниска, фарзандлари баҳти, камолими кўриш ота-она учун улкан бахт. Шоира Зулфия ғундан ўзиди:

Мана ўлем лаби устиди

Калдириғочинг майин қаноти.

Ўспириним тоза кўксиди,

Кунда ошар янги ҳис поти.

Бўши ошиб кетди бўйимдан

Боса олар кўксига босим.

Севгия курбиг берган ўйимда

Үди менинг катта ўйдомиди.

Юрак тўла шодлик, меҳр, баҳт,

Үнинг қўзларига бокаман.

Нигоҳдай тиниқ ва ёрқин

Орзу тўлқинида оқаман.

Она бир-биридан ширин Ҳулкар ва Омонни бағрига босиб, опичлаб, эркалаб, сунйи катта килди. Ота ўрнида ҳам ота бўлди. Оила орномуси, шаънини ҳар нарсадан балаңд туди. Болаларни бошқалардан камситмай, оқ ювиб, оқ тараф катта килди:

Она бўлиб солдим мен ўзла,

Она бўлиб меҳрибаг олдим.

Мана, юргаға ўғли ўстистирган

Бир давлатманд бой бўлиб қолдим.

Фарзандлар ҳам ота-оналари каби ажойиб инсонлар бўлиб етишдилар.

Ота-онанинг болалардан розилиги, кўнгил хотиржамлиги катта бахт, албатта.

Айниска, фарзандлари баҳти, камолими кўриш ота-она учун улкан бахт. Шоира Зулфия ғундан ўзиди:

Мана ўлем лаби устиди

Калдириғочинг майин қаноти.

Ўспириним тоза кўксиди,

Кунда ошар янги ҳис поти.

Бўши ошиб кетди бўйимдан

Боса олар кўксига босим.

Севгия курбиг берган ўйимда

Үди менинг катта ўйдомиди.

Юрак тўла шодлик, меҳр, баҳт,

Үнинг қўзларига бокаман.

Нигоҳдай тиниқ ва ёрқин

Орзу тўлқинида оқаман.

Она бир-биридан ширин Ҳулкар ва Омонни бағрига босиб, опичлаб, эркалаб, сунйи катта килди. Ота ўрнида ҳам ота бўлди. Оила орномуси, шаънини ҳар нарсадан балаңд туди. Болаларни бошқалардан камситмай, оқ ювиб, оқ тараф катта килди:

Она бўлиб солдим мен ўзла,

Она бўлиб меҳрибаг олдим.

Мана, юргаға ўғли ўстистирган

Бир давлатманд бой бўлиб қолдим.

Фарзандлар ҳам ота-оналари каби ажойиб инсонлар бўлиб етишдилар.

Ота-онанинг болалардан розилиги, кўнгил хотиржамлиги катта бахт, албатта.

Айниска, фарзандлари баҳти, камолими кўриш ота-она учун улкан бахт. Шоира Зулфия ғундан ўзиди:

Мана ўлем лаби устиди

Калдириғочинг майин қаноти.

Ўспириним тоза кўксиди,

Кунда ошар янги ҳис поти.

Бўши ошиб кетди бўйимдан

ИНТЕРНЕТ

СИЗ НИМА ДЕЙСИЗ?

Интернетда керак, нокерак ахборотлар шу қадар күпки, мисоли тигиз ўрмон. Аниқ мақсади – қўлида "компаси" бўлмаган кишининг адашиб қолиши тайин. Аввало, интернет ахборот тарқатиш, узатувчи, қабул қўлиувчи восита ва чексиз мавзулардаги турфа маълумотларни ўзида жамлаган манба. Оний лаҳзааларда иштаган маълумотингизни муҳайё этувчи бу қулай тизим имкониятлари борасида кўп гапириш мумкин. Зоро, унинг ҳәттимизга кириб келиб, ўз ўрнини мустаҳкам эгалаганилиги айни ҳақиқат.

Умуман, интернетдаги илмий, бадиий, тури соҳаид оид материаллар оғиримизни енгил килиши, оворагарчиликни камайтириши ҳам бор гап. Унданга электрон кутубхоналар, турли мавзуларга оид тадқикотлар, маколалар, адабиётлар жамланганни бизга кўл келади. "Ўргичкас тўри"нинг шарофати билан билим излаш, зарур маълумотни топиш масофа, чегара билмай келди. Ўтирган жойимизда дунёнинг нариги бурчагидаги олим ё ижодкор яратсан асралардан боҳбар бўлиши миз, таҳлил этиб, муносабат ҳам билдиришимиз мумкин. Бироқ мана шундай улкан маълумотлар "омбори"нинг "кулф-калитиз"лиги байлан кишини хавотирга солади. Айнан муаллифлик хуқуқарининг бузилишига ҳам интернет бевосита ёки билвосита сабаб бўлаёт. Муаллифлик хуқуқарининг бузилиши, бошқаша айтганда, плагиатлик, айниқса, кибер маконда нисбатан кенгроқ. Эҳтимол, бу интернетда назорат ўйлуги билан излоҳланар. Бироқ плагиатликнинг кенгайиб кетишида унинг улуши салмоқлигини инкор этиб бўлмайди. Айрим тадқиқотларнинг, ҳатто журналистлардан тортиб, ўкувчи ва талабарларнинг иходий, илмий мақалаларига бундай кусурдан холи эмаслиги кўпчиликка маълум.

— Талаба бўлганимдан бери вақт ёнимдан юргурилаб кетибди. Топшириклар, вазифалар бисёр. Хайриятки, бахтигина интернет бор. Китоб кидириб, тикилаб сарсон бўлишигма хожат йўқ. Камига мустақил иш, рефератларни тайёрлашда энг беминнат дасёр шу. Зумда кераки маълумотни топиб, кўчириб олиб у ер-бу ерини туэтсан, олам Гулистан. Карабисзки, рефератим ҳам тап-тайёр...

Ўтган йили талаба бўлган кўшини кизнинг бу гапи бир қарашда одатдаги туполади. Лекин чукурорк ўйлаб кўрилса, бу ошкора, беорларча килинётган ўғрилик эмасми? Бугун интернетдан мулалифлининг кимлигига ҳам ўтибор бермай маълумотни ютишиб кўчираётган бола бу иши билан нафакат ўзини, балки ўқитувчиси, мактабидагиларни алдатганини англаптими-

КЎЧИРМАЧИЛИК манбай эмас

кил изланиш машакатини чекмай диплом олган олии маълумотни ходим эрта бир кун бошқалар меҳнатининг қадрига ҳам етмаслиги тайин.

Мактаб, лицей, коллежларда дарс режалари мустақил таълимнинг киритилишидан кўзланган максадлар бор. Улар ўкувчидан ўз устиди ишлаша кўникмасини шакллантириш, мустақилтарда маълов бир мавзу бўйича кичик тадқикот олиб бориши ўргатиш учун ишлаб чиқилиди. Бундан ташқари, маълов бир мавзу юзасидан изланиш кўшимча адабиётларга мурожаат этиш заруратини тақозо килишини инобатга олсан, бу ўкувчининг билими, дунёкашини ўтиришида айни муддо.

Мустақил иш, рефератларни интернетдан ўғричка олайтилар кимлишларининг хукукий томони ҳам борлигини кўпинча тушунавермайдилар. Бунинг оқибати парташоидан ёки аълочи ўкувчидан вазифани кўчириб олишдан да хунарок. Чунки плагиат беихтиёр ўзганинг муаллифлик хукукига дахл қиласди. Бу эса қонунбузарликка олиб келади.

Хўш, мазкур маъммони ҳам этишининг бирор имкони борми? Мутахассислар айнан интернетда плагиатдан химояниш учун айрим дастурларни тақиғи этишишоқда. Бундай дастурлар, аввало, матн мулалифлари учун ишлаб чиқилган. Улар ёрдамимда сайтдан автоматик тарзда нусха кўчиришга тўсқинлик килиш мумкин. Кайсирид маънова интернетда кўйирмакашини камайтиришига қаратилган яна бир неча усуслар бори, ундин барни матн мулалифи томонидан олиб бориши лозим. Бироқ буларнинг барни кайсирид маънова субъектив ечим. Маъммонинг нисбатан тезроқ олди олиниши эса, бизнинг устоzlаримизга ҳам боғлиқ-

дек, назаримда. Ўқитувчи мавзу юзасидан ҳам китобдаги, ҳам интернетдаги мавжуд маълумотлардан боҳабар бўлиши зарур. Муаммо қанчалик эрта аникинса, чорасини топиш ҳам шунчага осонлашиди. Колаверса, ўкувчи, талабаларга бунинг салби оқибатларни тушуниши, теран изоҳлаб бериши керак. Бизда болалиданоқ биророндаги мавзумоларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир, эҳтимол. Бу борада жонкуяр ўқитувчиларимиз янада ўтиборлорок бўлишиша, муаммодан кўз юммай болага қилаётган иши хотурғи эканини тушунишида айни муддо.

Интернетдан тўғри фойдаланиш ботбот ёзиётган, таъбир жоиз бўлса, ўзигиравтган мавзу. Лекин бугун интернетсиз ҳаётимиз бир кадар кемтиш бўлиб қилишини инобатга олсан, ушбу масалага шунчаки гап, деб қараб бўлмаслиги аэнлашиди. Имкониятлари аниқ ўлчамаётган, баязан чексиз дея таърифланғатан интернетдан нафакат ўрнини, балки виждон амри билан ҳалол фойдаланиш ўзаро мумомла маданияти билан тенг турдиган кадрият дарзасига кўтарилишгиз лозим. Аксинча, ундан кўр-кўрона ёки "огиримизни ёнгил килиш" ниятида фойдаланиш эса, шубҳаси, аввало ўзимизнинг бўшимишга бир кун келиб "ур тўқмоқ" бўлиб қайтиши мумкинлигини унутмасак бўлгани.

Моҳира ОТАБОЕВА,
"Hurriyat" мухабири

МУНОСАБАТ

"Hurriyat" газетасининг жорий ийл 31-октабрь сонида чоп этилган "Журналист сўзи – жамоатчилик ўтиборида" сарлавҳали мақола мамлакатимиз оммавий ахборот воситаларида ўзлон қилинган долзарб мавзулардаги таҳлилий, танқидий материалларга банишланди. Бунинг учун марказий ва худудий нашрлар ҳамда телерадиоканалларда тўрт ўзга яқин чиқишилар ўрганилди.

ИЖТИМОИЙ МАСЪУЛЛИК ОШАДИ

Унда "Hurriyat", "Солик" ва божонча хабарлари, "Истебмолчи" каби босма нашрларда чоп этилган мақолалар, "Ўзбекистон", "Ёшлар", "Тошкент", "ИшончТВ", "ФазотВ" каби телерадиоканалларда эфирга узатилган материаллар алоҳида санаб ўтилган. Йўйлар йўлларга тушумчига сифатидаги обўйини мустахкамлайди. Унинг ижтимоий мақомини кўтариади. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола, кўрсатув ёки эшиттириш тайёрланганидан сўнг бартараф этилса, халқнинг унга бўлган муносабатларни сўрксиз олиш, камига уни ўз номидан чоп этиш ҳам аслида ўғрилик эканини ўтириш хоизидир. Ён-атрофда содир бўлаётган муммомлар оммавий ахборот воситаларида мақола,

ПУРАБИЙ

ОРАМИЗДАГИ ОДАМЛАР

Тошкент Иқтисодиёт университетининг катта маърузалар зали. Жуссаси жимитдеккина келадиган домла шарху изоҳлар билан хонанинг у бошидан бу бошига бориб келади. Баъзан бўрни олиб ажабуви ифодалар билан тўлиб ётган битиктахтанинг шапалоқдек очиқ жойига яна қандайдир тенгламалари ёза кетади. У ҳар бир жумлани дона-дона, чешиб-чертеб гапиради. Қизиқарли мулоҳазалари иқтисод ишқибозларининг хаёлида янги фикрларни ўйғотиб юборади. Шу кез улардан бирни бўғиздан отилиб чиқоғзган сўрокни ўртага тошлашга жоҳд килади-ю, аммо домланинг бир маромдаги сехрли маърузасига маҳлиё бўлиб, ўзини тийиб туради...

— Иқтисод — тежаш дегани, — мударрис сўзини хотималайди, минбар ортидаги ўриндика чўқар экан. — Яни, пулни, маблагни, вакти ва ҳозо. Бизнинг кимўзар замонамида бу жаҳада кам билимли киши, шубҳасиз, ютказажак!

Ушбу ҳикмат атоқли олим, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фарраби, иқтисод фанлари доктори Мухтор Расуловнинг "Иқтисодий-рухий менежмент" китобининг мазғи, мояси. Юкоридаги лавҳа эса бу йил тўқсонни ўйлаётган, шу ёшда ҳам ҳормай-толмай мударрислик киладиган бирнада кам биладиган киши, шубҳасиз, ютказажак!

Хаёлини ўйлаётган, шундайди.

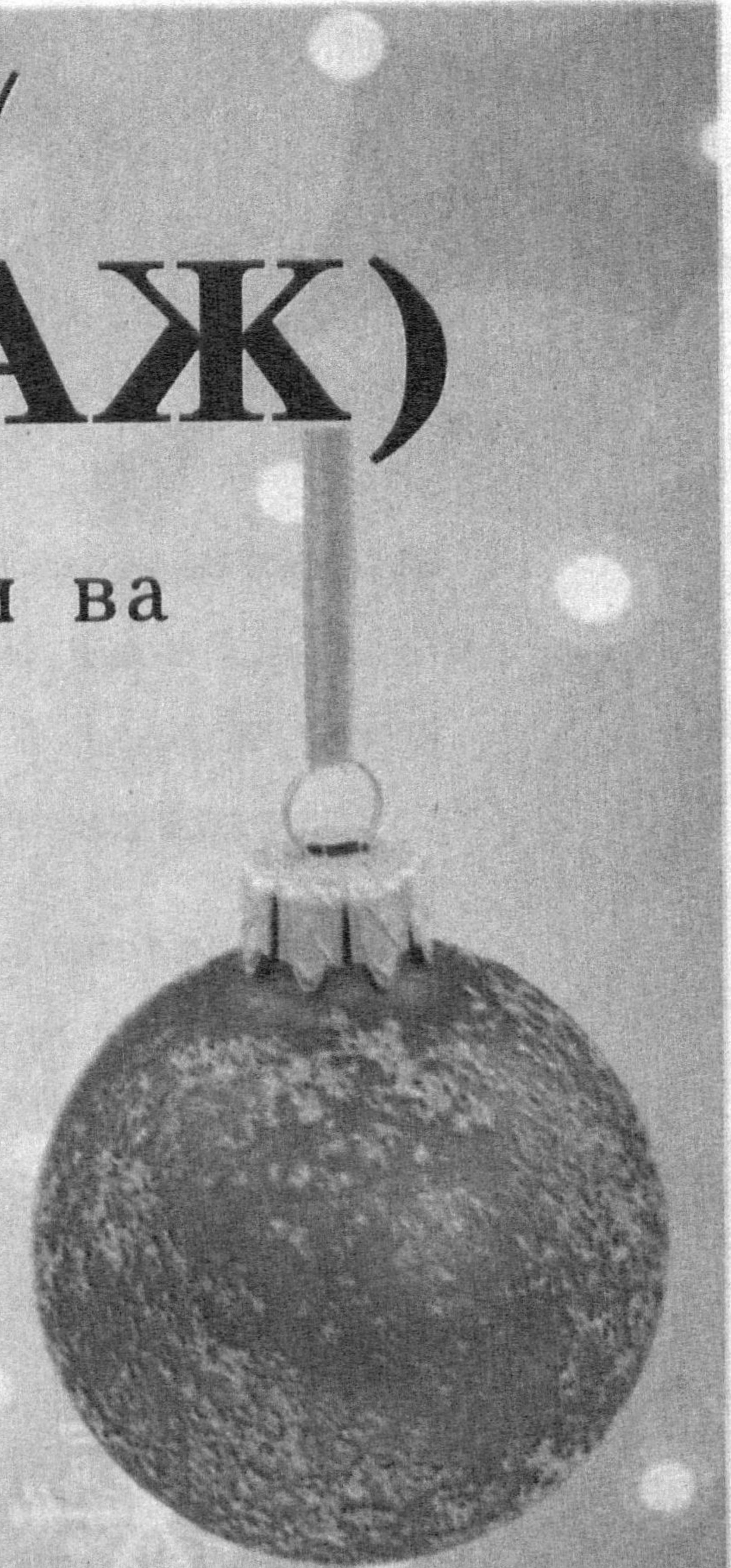
ХУРМАТИ ЮРГДОИЛАР!

«Асака» банк (ОАЖ)

яқинлашиб келаётган 2013 йил билан табриклайди ва
қуийдаги миллий валютадаги муддатли
янги омонат турини таклиф этади:

«ЯНГИ ЙИЛ 2013»

Ушбу омонатнинг сақланиши муддати 13 ой бўлиб,
хисобланган фоизлар олдиндан ёки
омонат муддати тугагандан сўнг берилади

**«Асака» банк (ОАЖ) сармоянгизни
сақланиши ва кўпайишини кафолатлайди.
Барча омонатларингиз фуқароларнинг
банклардаги омонатларини
кафолатлаш фонди томонидан
кафолатланади.**

СИЗНИНГ ОМОНАТЛАРИНГИЗ:

- **соликлар ва мажбурий тўловлардан озод!**
- **маълумотлар сир сақланиши**
тўлиқ кафолатланади!
- **эгалик ва тасарруф хукуки**
ўз ихтиёргизда!
- **миқдори чекланмаган!**

**Мурожаат учун: «Асака» банк (ОАЖ)
филиаллари телефонлари:
120-39-81, 120-39-60, 120-39-63**

Филиаллар	Код	Телефон
Тошкент шаҳар филиали	8 371	120-83-13
Автотранспорт филиали	8 371	120-39-95
Шайхонтоҳур филиали	8 371	140-39-36
Юнусобод филиали	8 371	221-80-67
Сирғали филиали	8 371	258-67-49
Тошкент вилоят филиали	8 371	120-84-13
Андижон вилоят филиали	8 374	224-40-96
Асака филиали	8 374	233-13-69
Фарҳод филиали	8 374	226-97-53
Фарғона вилоят филиали	8 373	224-70-83
Марғилон филиали	8 373	237-12-37
Олтиариқ филиали	8 373	432-10-11
Қўқон филиали	8 373	552-61-04
Наманган вилоят филиали	8 369	226-94-75
Навоий вилоят филиали	8 436	223-54-32
Зарафшон филиали	8 436	573-18-78
Бухоро вилоят филиали	8 365	223-07-25
Бухоро шаҳар филиали	8 365	770-11-27
Самарқанд вилоят филиали	8 366	231-08-86
Афросиёб филиали	8 366	234-17-95
Қашқадарё вилоят филиали	8 375	221-12-93
Сурхондарё вилоят филиали	8 376	770-82-12
Қорақалпоғистон филиали	8 361	223-72-47
Хоразм вилоят филиали	8 362	226-97-78
Сирдарё вилоят филиали	8 367	225-44-03
Жиззах вилоят филиали	8 372	226-43-11

Очиқ Акциядорлик Тижорат Турон Банк жамоаси

юртдошларимизни кириб келаётган янги —
2013 йил билан самимий табриклиди.
Янги шилда барчангизга сидат-саломатлик,
тинчлик-хотиржамлик тилаймиз
ҳамда қалава иплар тайёрлашга ихтисослашган
замонавий технологиялар билан жиҳозланниб,
айни пайтда фаолият кўрсатадиган
“ФАРГОНА ТУРОН ТЕКСТИЛ”
фабрикаси сотилишини эълон қилади.

Батафсил маълумотларни www.turonbank.uz саҳифасида ёки
(+99895) 142-31-66, (+99871) 271-66-77
(119 ички) телефонлари орқали

ОАТ Туронбанкнинг Инвестиция фаолиятини мувофиқлаштириш ва
мониторинг қилиш департаментидан олишингиз мумкин.

«FARG'ONA AZOT»

акциядорлик жамияти жамоаси

барча ватандошларимизни
яқинлашиб келаётган янги йил байрами
 билан самимий муборакбод этади.

Озод ва обод турмушимизга
қувонч, шодлик, тинчлик-тотувлик
ҳамиша ёр бўлсин!

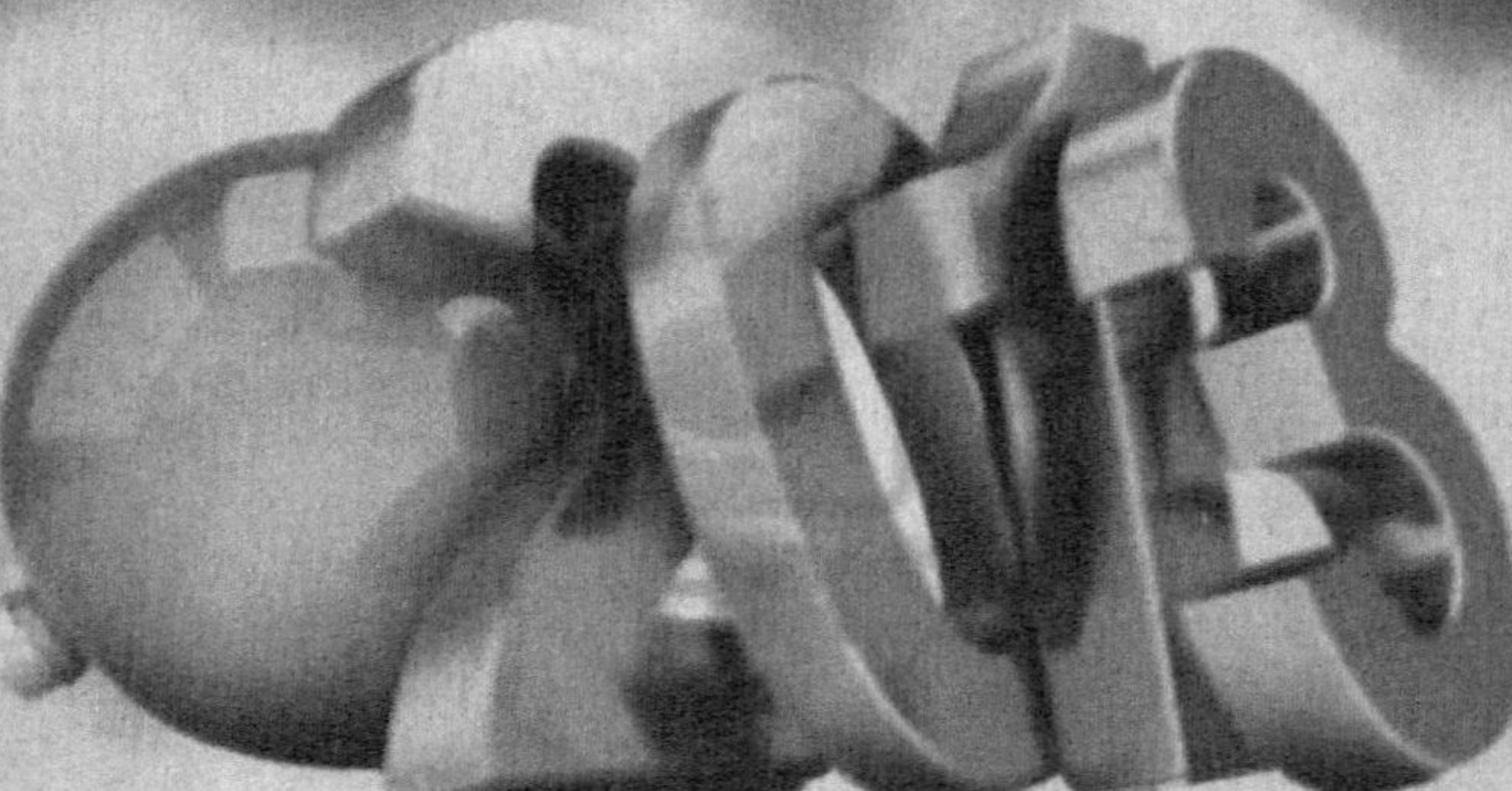
Бунёдкор халқимизнинг
ҳар они янги-янги муваффақиятларга
бой бўлсин!

Янги йилиниз кутлуг бўлсин!

АНАДЖОН ҲУДУДИЙ ЭЛЕКТР ТАРМОҚЛАРИ акциядорлик жамияти жамоаси

Барга юртдошларини, нафакати шиз ривожида иҷносиб
дисса қўниётган энергетики саноати ёди. Гарини
йилини билан мин кўнижудан муборакбод этади.

Олад, баҳт,
қувонч ҳалиши
ҳамроҳингиз
бўлсин!

Сизга айтар сўзимиз

Муҳтарам мүштарий, мана
Сиз йил бўйи ӯзингизга маднавий ҳамроҳлик қилган, қафқон
қўстингизга, сирдошингизга айланниб қолган “Hurriyat” газетасининг 2012 йилдаги сўнгги —
52 сонини бараклагаб тўрибсиз.

Йил давомида қалдингизга бирон бир эзгулик зиёсими олиб
кира олган бўлсан, хизматла
римиз бесамар кетмаган, қеб
ҳисоблаймиз, фаолиятимиздан
мамун бўламиш.

Бўсағаға Янги йил, янги эзгу
жилаклар. Барча низомларингиз
ижобат бўлсин, деймиз!

Унчуманг, 2013 — “Обод тур
муш йили” да ҳам қилаш ҳам
роҳингиз бўлишга тайёрмиз.
Обуна бўлинг, Сиз учун чегир
маларимиз бор.

Мурожааб учун телефонлар:
236-75-15; 233-67-51.
Мажбурият.

Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, 20 кварталдаги
«OROM KOMMUNALCHI-1» ХУЖМШга
«ПОДБАРАКА» ХУЖМШ бирлашгани маълум қилинади.

Газетанинг навбатдаги — янги йил сони 2013 йил 1 январда
эътиборингизга ҳавола этилади.

HURRIYAT

MUSTAQIL GAZETA

Муассин:

Ўзбекистон Журналистлари
ижодий ўюшмаси

Манзилимиз: 100000,
Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-й.

Электрон манзил:
info@uzhurriyat.uz

Бош мухаррир
Ўқтам МИРЗАЁРОВ

Таҳрир ҳайъати:

Фирдавс АБДУХОЛИКОВ
Камол АЛЛАЁРОВ
(Бош мухаррир ўринбосари)
Ғулом МИРЗО
Феруз
МУҲАММАДЖНОНОВА
Акмал САИДОВ
Сайди УМИРОВ
Шерзод ҒУЛОМОВ

Телефонлар: 236-53-31, 236-53-38,
233-67-51; Тел-факс 236-75-15
Реклама ва маркетинг бўлими:
Тел: 233-36-02.

Вилоят мухбирларимизнинг
телефон рақамлари:
Бухоро — (+99890)-557-40-17,
Самарқанд — 8-366-233-62-12,
Сурхондарё — 8-376-396-30-59,
Фарғона — (+99891)-672-82-33,

Таҳририята келган хатлар
доимий эътиборимизда.

ISSN 2010-7528

Индекс:
якка обуначилар ва
ташкилотлар учун — 233

Газета Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот
агентлигига 0080-рақам билан рўйхатта олинган.
Ҳажми 4 босма табоқ. Бичими — А-2.

«Шарқ» пашриёт-матбая акциядорлик
компанияси босмахонасида чоп этилди.
Манзил: Буюк Турон кўчаси, 41-й.

Навбатчи:

Шахзода ҲАКИМОВА

Топшириш вақти — 21⁰⁰
Топширилди — 21⁰⁰

Адаби: 6242. Буюртма — Г-1255 12